

Uudenmaan ympäristökeskus

Hyvinkään Kurkisuota ei saa tuhota turvetuotantohankkeella

Hyvinkään Kurkisuolla ei saa ryhtyä turvetuotantoon. Turvetuotantohanke aiheuttaisi pahoja tulvaongelmia Keihäsjoella ja Kytäjoella, sekä äärevöittäisi Vantaanjoen ennestäänkin ongelmallisia virtaamaolosuhteita ja vahingoittaisi, tai tuhoaisi kokonaan Kurkisuon alapuoliset vaelluskalojen kutusoraikot mukaanlukien pääuoman soraikot Hyvinkäältä alavirtaan. Lisäksi turvetuotantohanke tuhoaisi Uudenmaan ekologisten käytävien risteyskohdassa sijaitsevan osittain luonnonvaraisen suon ja aiheuttaisi pöly-, melu- ja liikennehaittoja lähiympäristölle. Kurkisuon luonto- ja virkistysarvot tuhoutuisivat turvetuotannon takia täysin.

1. Kurkisuon turvetuotannon haitat vesistölle ja kalastolle

1.1 Tulvahaitat

Keihäsjoen valuma-alueen pieneneminen 700 ha:sta 550 ha:iin pahentaisi Keihäsjoen ja Kytäjoen tulvia merkittävästi. Nykyiselläänkin Keihäsjoen ja Kytäjoen tulvat aiheuttavat pahoja haittoja vesistölle, maanviljelykselle ja jopa liikenteelle.

YVA-selostuksessa tulvavedenpinnan nousu Kurkisuon alueella on arvioitu 10...13 cm:ksi. Tämä on suuri veden pinnan nousu, joka pahentaa Kurkisuon ja Keihäsjoen tulvatilannetta oleellisesti. Kytäjoen tulvimisalueella veden pinnan nousuksi arvioidaan 5 cm, joka Kytäjoen alueella pahentaa entisestään jo ennestäänkin pahoja tulvia. Mm. useita teitä jäisi tulvaveden alle ja laajemmalla tulva-alueella huuhtoutuisi entistä enemmän kiintoainetta ja ravinteita, jotka aiheuttaisivat liettymistä ja rehevöitymistä Keihäsjoella, Kytäjoella ja Vantaanjoen pääuomalla Hyvinkäältä alavirtaan

Kasvihuoneilmion aiheuttama tulvien lisääntyminen ja paheneminen tulevaisuudessa on jätetty YVA:ssa kokonaan selvittämättä. Asia pitää tutkia ja tulokset esittää YVA-selostuksessa.

1.2 Valuma-alueen vaurioituminen

Vantaanjoen yksi suurimmista ongelmista on virtaamaolosuhteiden äärevöityminen valuma-alueiden vaurioitumisen johdosta. Valuma-alueen soiden, metsien ja peltojen tehokas ojitus ja asutuskeskuksista suoraan Vantaanjokeen johdetut sadevesiviemärit aiheuttavat vähäjärvisellä joella kovien sateiden aikaan pahoja tulvia, jotka kuljettavat kiintoainetta ja ravinteita soilta, metsistä ja pelloilta, sekä asutuskeskuksista jokiuomiin ja lopuksi Itämereen. Sama syy estää sade- ja sulamisvesien imeytymisen maaperään, josta vesi tasaisesti valuisi uomiin virtaamia tasaten. Tästä johtuen vähäsateisina aikoina Vantaanjoen uomien virtaamat pienenevät erittäin pieniksi ja osa uomista kuivuu kokonaan. Virtaamaolosuhteet ovat äärevöityneet Vantaanjoella äärimmilleen.

Soiden ja erityisesti luonnontilassa olevien soiden merkitys vesistöjen vesivarastoina ja tulvavesien vastaanottopuskurina on suuri. Kurkisuon turvetuotantohankkeessa savikerroksen yläpuolista turvekerroksessa esiintyvää vapaata vedenpintaa on tarkoitus laskea kuivatusojituksella 3...4 m. Tämä on valtava muutos Kurkisuon veden varastoimis- ja vastaanottokapasiteettiin. Kurkisuon turvetuotannon aloittaminen tuhoaisi Vantaanjoen viimeisiä kohtalaisen terveitä valuma-alueita ja äärevöittäisi Vantaanjoen virtaamaolosuhteita entisestään.

Kurkisuolla ei saa aloittaa turvetuotantoa, koska se äärevöittää entisestään Keihäsjoen, Kytäjoen ja Vantaanjoen pääuoman virtaamaolosuhteita. Sen sijaan Vantaanjoella pitää ryhtyä valuma-alueita korjaaviin toimenpiteisiin, esim. Kurkisuon ojitetun alueen ennallistamiseen.

1.3 Vesistön kuormittuminen kiintoaineksista ja ravinteista

YVA-selostuksen mukaan Kurkisuon aiheuttaman kiintoaine- ja ravinnekuormituksen arvioidaan olevan:

Nykytilanteessa n. 1120 kg/vuosi kiintoainetta, 280 kg/vuosi typpeä ja 11 kg/vuosi fosforia.

Turvetuotannon 5 vuoden pituisen kunnostusvaiheen aikana n. 8250 kg/vuosi kiintoainetta, 3800 kg/vuosi typpeä ja 46 kg/vuosi fosforia.

Turvetuotannon 30 vuoden pituisena tuotantoaikana n. 1870 kg/vuosi kiintoainetta, 1140 kg/vuosi typpeä ja 22 kg/vuosi fosforia.

Kurkisuon YVA-selostuksessa kerrotaan, että annetut kuormitusarviot perustuvat Kiihansuon tarkkailuaineistoon, jota on puuttuvilta osin täydennetty käyttäen hyväksi Pohjois-Pohjanmaan alueen turvetarkkailuaineistosta laskettuja suhdelukuja. YVA-selostuksessa kerrotaan edelleen, että jo olemassaolevan turvetuotannon ”*tarkkailusta saatavat tulokset sisältävät jo itsessään mm. mittaus- ja sääolosuhteisiin liittyviä epävarmuustekijöitä, mikä tuo epävarmuutta myös uusien turvetuotantohankkeiden vaikutusten arviointiin*”. YVA-selostuksessa todetaan myös, että ”*turvesoiden kuormituksen tarkkailua on toteutettu vaihtelevasti eri puolilla Suomea ja esimerkiksi kuntoonpanovaiheen soilta on kertynyt toistaiseksi melko niukasti vertailukelpoista tarkkailutietoa*”.

YVA-selostuksen perusteella turvetuotantohankkeiden aiheuttamien kiintoaine- ja ravinnekuormitusten tuntemus on erittäin huonoa. Olemassaolevissa kohteissa ei ole pystytty turvetuotannon aikana kiinto- ja ravinnekuormitusta luotettavasti määrittelemään. Näin huonon osaamisen varassa turvetuotantohankkeita ei saa ylimalkaankaan aloittaa. Olemassaoleviin kohteisiin pitää järjestää kunnan seuranta ja raportointi. Useiden vuosien pituiselta seurantajaksolta saatujen tulosten perusteella voidaan sen jälkeen määritellä laskenta- ja arvioimisperusteet uusien kohteiden kuormituksen arvioimiseen. Näin määritellyillä arviointiperusteilla voidaan Kurkisuonkin turvetuotantohankkeesta tehdä kunnollinen kiintoaine- ja ravinnekuormitusselvitys.

Kiintoaineen ja ravinteiden huuhtouma turvetuotantoalueelta painottuu kesäaikaan ja erityisesti rankkasateiden aiheuttamiin tulviin. YVA-selostuksessa tämän esitetään olevan lieventävä asia, koska Kurkisuon turvetuotantoalueen kuormitus ei silloin niin paljon erotu Keihäsjoen, Kytäjoen ja Vantaanjoen pääuoman muusta kuormituksesta. Tällainen perustelu ei edusta vastuullista, eikä EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin mukaista suhtautumista vesistöön. Jos vesistössä on jo ennestään paljon kiintoaine- ja ravinnekuormitusta, ei se tee lisäkuormitusta oikeutetuksi. EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti vesistöön pitää nimenomaan kohdistaa toimia, joilla kuormitusta vähennetään, jotta vesien vähintään hyvään tilaan päästään vuoteen 2015 mennessä myös Vantaanjoella.

Kurkisuolla ei saa aloittaa turvetuotantoa, koska se entisestään lisää Vantaanjoen kiintoaine- ja ravinnekuormitusta.

1.4 Vaikutukset kalastoon

1.4.1 Vantaanjoki on erittäin uhanalaisten meritaimenien ja lohien lisääntymisjoki

Vantaanjoen vedenlaatu on parantunut jäteveden puhdistamisen merkittävän parantumisen ja uomien ennallistamistoimien ansiosta lohikalajien elinympäristöltä vaadittavalle tasolle.

Vantaanjoella on tehty mittavia kalataloudellisia kunnostustöitä viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Patoja on purettu ja ohitettu kalatiejärjestelyillä. Koskia ja sivupuroja on ennallistettu lähemmäs luonnontilaa ja soraistettu lohikalajien lisääntymisalueiksi. Vantaanjokeen on istutettu yli miljoona taimenen ja lohien vastakuoriutunutta poikasta luontaisesti lisääntyvien taimen- ja lohikantojen luomiseksi.

Em. veden laatuun vaikuttavilla ja kalataloudellisilla kunnostus- ja hoitotöillä ja joen hyväksi tehdyllä ideologisella työllä on saatu aikaan vesistön tilan paraneminen, jonka ansiosta Vantaanjoen pääuoman ja sen sivujokien ja -purojen lähes kaikilla koskilla tapahtuu taimenien ja pääuomassa lohien luontaista lisääntymistä.

Erittäin uhanalaiseksi luokiteltuja meritaimenia on jo useiden vuosien ajan noussut runsaasti Vantaanjokeen, jossa ne lisääntyvät luontaisesti. Vuodesta 2004 saakka meritaimenia on vuosittain säännöllisesti saatu Nukarinkoskelta, jossa on havaittu runsaasti myös niiden luonnonkutua. Kahtena viime vuotena meritaimenien kutua on havaittu pääuomassa ja sen sivupuroissa Hyvinkäällä ja Riihimäen ja Hausjärven eteläreunalla saakka. Vantaanjoki on yksi Suomen harvoista joista, joissa erittäin uhanalainen meritaimen luontaisesti lisääntyy.

Myös lohia on noussut Vantaanjokeen viime vuosina runsaasti. Lohia on saatu saaliiksi erityisesti Vantaanjoen alajuoksulla, mutta viime vuosina myös mm. Nurmijärven Myllykoskelta ja Nukarinkoskelta. Myös lohien kutua on kahtena viime vuotena havaittu Nukarinkoskella saakka, jossa on nähty runsaasti metrin pituisia kutukaloja.

Vantaanjoesta on kehittynyt hyvä meritaimenjoki ja lohijoki, jolla on suuri merkitys Suomenlahden meritaimen- ja lohikannoille.

1.4.2 Vantaanjoen luontaisesti lisääntyvä meritaimenkanta ja lohikanta ja turvetuotantohankkeen vaikutus niihin pitää kunnolla selvittää

YVA-selostuksessa on ainoastaan muutama hajanainen maininta taimenista, lähinnä Keihäsjoen osalta. Vantaanjoen luontaisesti lisääntyvät meritaimenkanta ja lohikanta ja turvetuotantohankkeen vaikutus niihin on jätetty kokonaan selvittämättä. Selvittämättä on jätetty myös Keihäsjoen, Lepänojan ja Kytäjoen taimenkannat.

Vantaanjoen luontaisesti lisääntyvä meritaimenkanta ja lohikanta ja turvetuotantohankkeen vaikutus niihin pitää kunnolla selvittää. Samoin Keihäsjoen, Lepänojan ja Kytäjoen taimenkannat, sekä turvetuotantohankkeen vaikutus niihin.

1.4.3 Kurkisuon turvetuotantohanke vahingoittaa, tai tuhoaa kokonaan meritaimenien ja lohien kutusoraikat Kurkisuolta alavirtaan

Vantaanjoen meritaimenkannan ja lohikannan yksi suurimpia ongelmia nykyisinkin on runsas kiintoaineksen kulkeutuminen kutusoraikoille. Tällä hetkellä ongelma on kuitenkin hallinnassa riittävästi siten, että meritaimenien ja lohien luonnonkutu onnistuu. Vantaanjoelle ei kuitenkaan pitä järjestää yhtään lisää kiintoainekuormitusta, vaan kuormituksen määrää on koko ajan vähennettävä, jotta meritaimenien ja lohien kutusoraikat säilyvät poikastuotantokelpoisina.

Kurkisuon turvetuotantohanke toisi Vantaanjoelle yli 30 vuoden ajan lisää kiintoainekuormitusta, jonka määrää ei YVA:ssa ole luotettavasti selvitetty. Lisääntyvä, turvetuotantoalueelta tuleva jatkuva kiintoainekuormitus vahingoittaisi, tai tuhoaisi kokonaan meritaimenien ja lohien kutusoraikat Kurkisuon alapuolelta mukaanlukien pääuoman soraikat Hyvinkäältä alavirtaan.

Vantaanjoen luontaisesti lisääntyvien meritaimenkannan ja lohikannan kutusoraikkojen tukkeutumisen ja siitä aiheutuvan kalakantojen tuhoutumisvaaran takia turvetuotantohanketta ei saa aloittaa Kurkisuolla.

2. Kurkisuon turvetuotannon muut haitat

Vantaanjoelle ollaan perustamassa Natura-aluetta Hyvinkään Kaltevasta mereen saakka. Ensisijaisena perusteena Natura-alueelle on alueella elävä vuollejokisimpukka. YVA-selostuksessa esitetään väite, että Kurkisuon turvetuotantoalueelta tuleva kuormitus ei aiheuta haittaa vuollejokisimpukalle. Väite on perusteeton, koska edes Kurkisuon turvetuotannon aiheuttamia kiintoaine- ja ravinnekuormituksia ei ole luotettavasti selvitetty.

Turvetuotantoalue katkaisisi maaeläimien perinteiset kulkureitit tärkeällä Uudenmaan ekologisten käytävien risteysalueella Kurkisuolla.

Kurkisuon alue on tärkeä valkohäntäkauriiden ja hirvien elinalue. Turvetuotanto aiheuttaisi isoja muutoksia hirvieläinten esiintymiselle Kurkisuon alueella.

Kurkisuolla esiintyy myös muita nisäkkäitä, mm. saukkoja ja siellä on tavattu ilves, karhu ja susikin. Turvetuotanto tuhoaisi ainakin suurpetojen vierailu- ja oleskelualueet.

Kurkisuolla elää monipuolinen linnusto ja se toimii mm. joutsenien ja hanhien levähdyspaikkana muuttomatkalla. Suolla on pesimisaikana havaittu metsähanhia, joiden pesintä Etelä-Suomessa on erittäin harvinaista. Turvetuotantohanke aiheuttaisi lintulajiston huomattavan köyhtymisen ja osin muuttumisen Kurkisuon alueella. Kurkisuolla on myös kalasääksen pesimäpaikka, joka jokseenkin varmasti menetettäisiin turvetuotantohankkeen toteutuessa.

Turvetuotanto aiheuttaisi peruuttamattomat ja täydelliset muutokset Kurkisuon kasvillisuuteen. Suon luonnontilaisemmista osista tuotantoalueen alle jäisi n. 70 %.

Turvetuotanto tuhoaisi merkittävän suomalaisen Uudellamaalla, jossa varsinkaan luonnonvaraisia soita ei juurikaan ole enää jäljellä.

Turvetuotannon mukanaan tuomat pöly, melu ja liikennehaitat olisivat merkittävä rasite tuotantoalueen lähiympäristössä.

Turvetuotannon aloittaminen vapauttaisi Kurkisuolta kasvihuonekaasuja, joiden määrä vielä huomattavasti lisääntyy, jos osa turpeesta käytettäisiin polttoturpeena. Kurkisuon turvetuotantohankkeesta pitää luopua ja antaa Kurkisuolle jo tehdyn ojituksen kasvaa umpeen, jolloin ojista vapautuvien kasvihuonekaasujen määrä vähenee ja suon hiilitase paranee. Ojien umpeen kasvaminen korjaa hieman myös Vantaajoen virtaamaoloja, jotka ovat laajojen valuma-aluevaurioiden seurauksena äärevöityneet äärimmilleen.

Virtavesien hoitoyhdistys ry
Kari Stenholm
gsm. 040 764 8045
e-mail: kari.stenholm@kolumbus.fi